

գոր ղրդ. Կեսարացի Թրակիա նու իրակուս թեան զրկած էր, և Ալաճանի Սաֆար, սոր իւրն վերակացու հոռ պատրիարքին (Իսթա- նուլէ, էջ 265):

Այս գիտութիւն զմարտ հեռանքը կ'ըլլայ Տ. Միխայիլ Ժողովուրդի և Ալաճանի Սաֆարի զլիստումը (տե՛ս Սաաւան, էջ 564-567. Իսթաճուլէ, էջ 266-274) և ասկէ ուժ առնելով՝ կը սկսի Յունաց Հայոց զէմ յարուցած ինչ ինչ հալածանքները և զըմ- առաւթիւնները (Իսթաճուլէ, էջ 274-279), որոնց զէմ Գրիգոր Կեսարացի կը մարտ- սի, ինչպէս կը անհետի (Իսթաճուլէ, էջ 279) և վերջապէս կը յաջողի Յոյները սաստիկ տալ պիստութեան (նշ.):

Ա. ԱԼՊՈՅԱՃԵԱՆ

(Շարունակելի) (11)

ԼՈՒՐԵՐ

ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ԱՐԵՒԵԼԷԻ ՀԱՅՈՒԹԵՆԷՆ

Տ. Ասողիկ Վրդ. Շանկայե մեկնած է Ապրիլ 23ին, եւ հաւաքին հասած է 27ին: Զամբոն Յիկնան, Տայրեան է Զանչուն քա- ղաքներու ազգայինք ի սեւ եկած են իրեն: Ասոց եւ Մուսէսին մէջ կան եղբ շուրջ 150 հայեր: Նոյնքան մը կը գտնուին եղբ Մանչուրիոյ քաղաքները, Թեմիսն եւ այլուր. ուր պիտի այցելէ յետոյ Մայիս 2ին, ըս հին Տոմարի Զասիկ զոմուր եւ հաւաքին, պատա- րագեր եւ սեպնական հայ մատնած մէջ, որ ունի իւ վարչական ժողովը: Ինչպէս Շան- կայ եւ ի նամակարհին, նոյնպէս հաւաքին մէջ, ուր 200 է Հայոց բիւր, արտաքին ըն- ղուններ եւ զինքը: Այժմ սկսած է արդեն իր գործին, եւ ժողովին հետ կը պատրաստէ ընդ- հանուր վիճակացոյց իւ քաղաքային: Շան- կայի մէջ նանչյաւ է Գահրիբի Պ. Հայկ Ա- սասուրեանը, որ մարզական յաջողակ Սա- սոն ունի եղբ. հանգ. Ժամանակեան բարե- րարի որդի Պ. Սեդրակ, որ գրամատուն հիմ- ներ է պարսկի մը հետ, եւ Կարնեցի Զա- քարեան ընտանիքը, որ հացի եւ անուշեկեհի մեծ գործ ունի. եւ Պ. Մելիք Նուպարեան, սրուն հիւրը եղբ եւ ասմ օրեւ: — ԹԻ՛ Շան- կայի եւ քի՛ հաւաքին մէջ տեղական քե- րերը, մասնաւորաբար ռուսականները, հե- տաբերուած եւ յողաւաններ դրած են Հայոց եւ իրենց նորեկ Սովիւրն մասին:

Ս. ՅԱՎՈՐԴԻ ՆԵՐՍԷՆ

ԱՄՍՈՐԵԱՅ ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Անցեալ Մայիս ամսուան ընթացքին, Ս. Աթո- ռոյ Յնօրհմ ժողովը տասը, իսկ ետք. Գևորգ- յոյն Առնանը երեք անգամ նիստ տնեցաւ:

● Ուր. 14 Մայիս. — Ս. Պատրիարք Զոր ալ- ցելիցին նախկին Օսմ. նախարար եւ աղք. ե- րեւոյթեան Պ. Պետրոս Հայրանեան եւ անցկիցի փաստարան Մր. Զօթիքը, որոնք գատական գործով զազհատին էին եկած:

● Մր. 15 Մայիս. — Երեւոյթին, զերաշխա- ռի թափօրով ի Ս. Յարութիւն մուտք ունե- ցանք Ս. Պատրիարք Զոր գլխաւորութեամբ:

● Կիր. 16 Մայիս. — Աշխարհամատարան կի- րակիի գիշերային եւ առաւօտեան ժամերու- թիւնը կատարուեցան ի Ս. Յարութիւն, հայկա- րան Գողգոթայի վերնայարկ մատարան մէջ, իսկ Ս. Պատրիարքը Փրկչին Ս. Փրկեղծանին վրայ, ժամարան էր Տ. Մեհրապ Ս. Արքեպոս. որ ե քա- ղաքեց աստուածաշնչական վկայութեանց փառ- տարիւթեամբ ապացուցանելով Քրիստոսի յա- ընթիւնը:

— Կէսալէ վերջ թէյստեղանի մնաւորանք ե- ղաւ Պ. Պ. Հայրանեան եւ Մր. Զօթիքը, Պատ- րիարքարանի յարկաբաժնիին մէջ ի ներկայու- թեան Ս. Պատրիարք Զոր, որտղան արքեպի- տոպոսաց եւ վարդապետաց:

● Բշ. 17 Մայիս. — Գաւառաւորացա Միա- ր. Ընդհ. ժողովը Մայր գիւանի ընտրութիւն լինե- լով, Ա. Առնանայեւ ընտրուեցա Տ. Եղիշ վրդ. Բ. Առնանայեւ՝ Տ. Հայրիկ վրդ., Ա. Առնանայի՛ Տ. Տիրայր վրդ. Բ. Առնանայի՛ Տ. Յուսիկ վրդ. Նշնայեւ. Տեօրէն ժողովը երեք զարդարեալ եւ մէկ պահաւանջ անգամոց փոխան, Տեօրէն ժո- ղովէն ըստ կանոնի բերուած երկրպագի ցանկի մը վրայէն ընտրուեցան՝ Տ. Մկրտիչ Արքեպոս., Տ. Տիրան, Տ. Սիւն եւ Տ. Զօսի վարդապետը:

● Դշ. 19 Մայիս. — Տ. Վրթնան վրդ., որ յողացաւ պատնասուա երեք շարաթիւրը առաջ մեկնած էր Գալիլիոյ շերտակները, վերադարձաւ:

● Եշ. 20 Մայիս. — Միաբանք եւ յարգապետք մեծ մասամբ Յուպիկ գաղին, զգափոխութեամբ:

● Կիր. 23 Մայիս. — Տ. Եղիշ վրդ. քառ- ցեց Մայր Զանգարին մէջ: Վիսնէի գալ թիւին մէջ պիտի հրատարակուի այդ գեղեցիկ քարտը:

● Բշ. 24 Մայիս. — Թեմիս անհանգստութեան մը պատճառաւ, որուն համար սակայն թշկա- կան անթիլական խնամք անհրաժեշտ էր նկատ- ուած, Տ. Մեհրապ Արքեպոս. այսօր քնաց Զրան- սական իշխանապետ մի քանի օրուան համար:

● Գշ. 25 Մայիս. — Վերականգնող Տեօրէն ժողովը այժօրուան իր նիստին մէջ Առնանայեւ ընտրեց Տ. Մեհրապ Արքեպոս. եւ Առնանայի՛ Տ. Զօթի վրդ.:

● Դշ. 26 Մայիս. — Ս. Պատրիարքը, Տ. Տի- րան վրդ. ի ե Տ. Ոսկի արեւդայի ընկերացու- թեան այսօր Յուպիկ գնաց եւ օրն ամբողջ հոն անցուց զգափոխութեամբ:

● Եշ. 27 Մայիս. — Ս. Պատրիարքը, ընկե- լականութեամբ Տ. Կիրեղ վրդ. ի ե Պ. Կարապետ

Նուբերան, այսօր առաջին այցելութիւնը տը-
ւան Պաղեստինի Պետական Առաջ Գարտուղար
W. D. Battershill, որ գեղապարհ կրկնողէն, ուր եկե-
ւ. մտաւորաբար պաշտօնատար էր: Խոսակցու-
թեան առնի խօսքը Սիւրբաթի շաբաթական Սեյե-
դուեան Հաստատութեան վրայ եկած պահան-
քն, Ալիսուսթիւնը գահաւանութեամբ արտայայ-
տեցան աշխատելու մասին: Պաղեստինի խո-
սակցան Նոյնիւսթի Սիւրբաթայայ մասին, գահաւան-
իւր անոնց օրինաւորութիւնը եւ խաղաղ ու աշ-
խատութեւր բարձրը:

— Կէսօրէ վերջ, Ս. Ալիսուսթի Սիւրբաթայայ
Մատենադարանին մէջ պատուոյ թէյյառնողան մը
տրուեցաւ կանոնական զ. Բ. Պրիմէնի, որ Ալի-
սուսթի Սիւրբաթայայի Սիւրբաթայայի թանառա-
նեքն է, եւ առանձնեք տարիներէ ի վեր ուսու-
ցիչ է մեր Ժառանգաւորացիք եւ Հիմնադրանքին
մէջ, առանձնեք անգլիկներէ լեզուէն եւ քրիստո-
նէութեան եւ հոգեւ ինչ ինչ ոչ դաստիարակ գա-
տեր: Իր պատուոյ արգիւնք է Ս. Ալիսուսթի Նիւս-
թայայ եւ հայ եկեղեցականաց կրթութեան համար
համակրանացը իր եկեղեցիքին, որ ինքն կը հոգայ
այս առթիւ: Եկած մարդը ծախսն այլ — Հ. Պրիմ-
էն, այսքան ժամանակէ ի վեր: Իր պաշտօնը կը
կատարէ քառանկէր թարգմանութեամբ եւ հիմ-
նադրաբանական լեզուներ: Բացի իր գրառեքն,
անկիպ կարիւր ծախսութիւն կը մատուցանէ
նախ Ս. Ալիսուսթի Սիւրբաթայայի Մատենադարա-
նին, մասնաւորաբար օգտակար հանգիստանալով
գրքերու գիտական գաղափարութեան գործին:
Այս պատճառաւ, Ս. Պատրիարքը պատշաճ նկա-
տեց իր իրեն ընծայուելիք պատիւը կատարուի
այդ յարկին մէջ Սիւրբաթայայի իր կայ էին Ս. Պատ-
րիարքը Հօր եւ Հ. Պրիմէնին նկատ, միաբան վար-
դպետներէն անոնք, որ իրեն աշխատեցած են
կամ պատշաճակցից եկած, եւ արհաւիրները, եւ
աշխարհական ուսուցիչը խօսեցան Ս. Պատրի-
արքը, Տ. Կիրեղ, Տ. Տիրան եւ Տ. Եղիշը վարդա-
պետները, իրեն նախագը եւ ներկայ տեսուչները
վարձարանին, ի վերջոյ ինքը Հ. Պրիմէն: Եր-
կորդը եւ երրորդը, ինչպէս եւ ինքը Հ. Պրիմէն,
խօսեցան անգլիկներէ: Հ. Տիրանի եւ Հ. Պրիմ-
էնի խօսքերը հայերէնի թարգմանեցին Յակո-
բոս եւ Գևան արհաւիրները: Իսկ Հ. Եղիշինը
անգլիկներէն: Աւետիք տարկաւագ իր մասին ե-
ղած զնախատական եւ զրուստական խօսքերուն
աղետօրէն պատասխանեց Հ. Պրիմէն: — Ավե-
նէն ետեւ Ս. Պատրիարքը, անկիպակոյ բաց
խոր գահաւանութեան թիւրքանքով լեզուի ա-
մենուրեք, երբ իր ձեռքովը եւ օրհնութեան
համարութեւ Հ. Պրիմէնի պարանոցէ կարեց
վարդապետական անկանկուռ լաւշխալ մը,
այդ առթիւ գրած հոդուակը Հ. Կիրեղի կարդա-
լէ վերջ: Ամենքն այն առնի եղեցին ծախս զո
եկեղի մեզ ապաւենը շարականը, եւ շնորհաւ-
որութիւններով վերջապէս հաւաքութիւն Ս. Նա-
ւաթութիւն ներկայ գտնուեցան նախ քաղաքիս
Ամիրիկան զիւր — հիւպատոսներէն եւ Պաղես-
տինի երրեմիս թարգմանիկ հայ օրբերուն խնա-
մակալութեան գործին մէջ Ամիրիկան իշխի
պատուական ներկայացուցիչը Մը. Պալմօրը,
որ իր սիրուն սիրտներով օգրկուր մանեք:

● Ուր. 28 Մայիս — Հ. Պրիմէն Ս. Պատ-
րիարքը Հօր ներկայացուց Հ. Մատթիւս անկի-

քան քահանայ, որ իր բացակայութեան միջո-
ցին պիտի աւանդէ իր դասերը:

● Սիւր. 30 Մայիս — Երեւան Խաչի տօնին
առթիւ Ս. Պատրիարքը Հայրը քարոզեց Մայր
Տառարին մէջ: Կահաւա տեղեկացած ըլլալով թէ
Անգլիկոյ բոլոր եկեղեցիներուն մէջ այսօր մաս-
նաւոր աղօթք պիտի կատարուի աշխարհի խա-
ղապութեան համար, ասիցէ հանդէս նախ բարո-
յական գաս մը. մարդիկ ալ, իրենց ոյժի եւ
փառքի մանեքով փառաւ պահուրուն մէջ խաղա-
ղութեան հոգեւ մանաւանդ պէտք է լեզուին.
անո՛ր եղբւր պէտք է լինի իրենց մեծութեան ա-
մենէն ստոյգ փաստը: Յետոյ ներքոյն բրաւ խա-
ղաղութեան՝ ամէն բանի մէջ, զայն ներկայա-
ցնելով իրեն հիմնադրանքն անհատներու եւ
աղգրուր յառակցութեան եւ երկանկութեան
Ընաւ թէ պէտք չէ վախճալ կարծելով որ պա-
տեարաւոր մը նախօրեանից կը գտնուի, զի կը
հաւատայ թէ այնքան նախօրեաներէ եւ տեղեկ-
րական վերջավորութեան եւ անոնց տուած գա-
տերէն ետեւ, աշխարհի քաղաքական բարձր
վարդպետներէ մէջ բարդականաւ այնքան մեծած
չէ անշուշտ որ ամէն ճիշդ լինալով մարդկա-
թեան նոր չարագիտքը իր խաղաղաւ ստիպու-
անկութեան համար, եւ սիրեց ատոր ուղղու-
տեանի ներկայ գիտակցութեան շանքերը
Այստե հանդերձ, առկայց, երբ պետութիւնները
աշխարհի խաղաղութեան համար նոյն իսկ թէ՛
կը պատգուցենուր եւ թէ՛ զայնիցներով կը կար-
գուր իրարու հետ, եկեղեցիք ինքն այ իր կար-
գին պէտք է սպասակալուր, նոյն նպատակին
համար, ի՞նչ դէպքերով, օրորէ Հաստաքը, Յոյն
ու Սէրէն են, ըստ առաքելային, քարոզէ եղբայ-
րութիւն եւ համըրակութիւն, աղօթք որ Աւ-
տուած խաղաղութեան հոգեւ լեզուի աշխարհ
համայն, աղօթք որ պետութիւնները իրենց կա-
տարած լինի խաղաղապետականութեան ի տես
ո՛չ թէ կարգաւորանալ այլ ընդհակառակ իրենց
իսկ ստակաւ անոնց պատճառելիք աննախընթաց
աւերին պատկերներ: Մաղկեց որ եկեղեցիներէն
մէջ այսօր կատարուած խօսքերն ու աղօթքները
լինին խաղաղութեան պատուով մը՝ ուղղութեան
թէ՛ ժողովուրդներուն եւ թէ՛ նոյն առնի անոնց
քաղաքական առաջնորդներուն, նման այն պատ-
գամին՝ զոր Շրտաւագի մը երկարատեւութեւ Սիւ-
րեղ Դ. Գարուն ուղղեց ինչպէս իրոյ հաստակ
կայսեր, խաչին երաւելի երեման ծանոթութեւ
քաղաքներէ զոչաշայնելով զայն եւ ի արարքէ
որ կրնար խափանել եկեղեցիոյ ներքին ինան-
քին եւ անոր իրեն հետեւ թիւն՝ մարդկութեան
խաղաղութիւնը: Ս. Պատրիարքը կը եղէ իր խօ-
սքը չելուրով թէ եկեղեցիքն պէտք է մնայ միշտ
անոնց մէջ, աշխարհի ցոյց տալով խաչի՝ իր-
րեւ աստուածային նշան սիրոյ եւ խաղաղութեան,
եւ անոր խորեւանելով ամբապնդելով մարդկային
բարոյականութեւ ու հրաւիրելով այդ մարդկ
աղօթք, մասնակցելով այն եկեղեցիներուն, որոնց
մէջ այսօր յատուկ պատշաճութեւ կը կատարուի
վախ խաղաղութեան ամենայն աշխարհի — ՎՏԵ
պարտաւորաւ տարը մարդկ եկեղեցիքն երբեք միա-
նին. ու Ամենատուր երբեք օրհնութեան, տու-
աշխարհիս խաղաղութիւնը ամենուրեւ հառա-
չանքն էր, որ կը լեցնէր Տառարը: